

Kádár Béla (1887-1956)

Leányrablás, 1920-as évek
Tempera, papír 34,5 x 50 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla

Irodalom:

- Kádár Béla gyűjteményes kiállítása. Művészház, Budapest, 1918. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Rózsa Miklós.
- Hevesy Iván: Kádár Béla. Budapest, 1922.
- Bela Kadar. Galleria dell'Incisione, Miláno, 1970. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Mario de Micheli.
- Béla Kádár. Galerie Jean Chauvelin, Párizs, 1970. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Pán Imre.
- Kádár Béla emlékkiállítás. Magyar Nemzeti Galéria, 1971. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Bedő Rudolf.
- Béla Kádár, retrospective exhibition. Kövesdy Gallery, New York, 1985. Katalógus, Paul Kövesdy, Mezei Árpád, Pán Imre és Carter Ratcliff szövegeivel.
- Sümegi György: Kádár Béla önéletrajz-vallomása. Művészet, 1987. 11-12. 56-61.
- Szij Béla: Kádár Béla emlékének idézése. Új Művészet, 1991. I. 40-44.
- Béla Kádár oeuvres de 1910 á 1940. Galerie Nabert, Genève, 1992.
- Bela Kadar. Roland, Browse and Delbanco Gallery, London, é. n.
- Kádár Béla (1877-1956). Műgyűjtők Galériája - Thebes Gallery, Budapest-Toronto, 1992. Katalógus, bevezető tanulmányt írta Szij Béla.

Kádár Béla az 1910-es évek végétől kezdve dolgozott dinamikus formákból és absztrakt elemekből álló kompozícióin, expresszionista grafikáin és festményein. A klasszikus avantgárd formabontó törekvéseit folklorisztikus motívumokkal ötvöző új műveit először Bécsben, Max Hevesi galériájában mutatta egy Scheiber Hugóval közösen rendezett kiállításon, majd München érintésével Berlinbe utazott. Kádár pályájának inspirációkban és kihívásokban talán leggazdagabb periódusa Berlinben töltött éveire kötődik: a német expresszionista művészet központi figurájának, a Der Sturm-kör vezetőjének, a Kádár-rajongó Herwart Waldennek a támogatásával számos önálló és csoportos kiállításon mutatta be képeit, együtt Kandinszkijjal és Chagallal, részeként a nemzetközi avantgárd talán legsokoldalúbb művészeti csoportjának. Ekkor, Berlinben töltött éve alatt készült *Leányrablás* című temperamunkája is.

A folklorisztikus ihletésű képen napba rohanó, lányszöktető lovasfigurát látunk. A naiv, stilizált figurák mozdulatai, a kép bal oldalán, a háttérben feltűnő falu templomának tornya és a képfelület oldalait átkötő ló testének íve nemcsak a kompozíció dinamikáját teremti meg, de a képen ábrázolt jelenet kerettörténetét is láthatóvá teszi: a lány faluját el-

hagyva - amint a képen látható, szó szerint maga mögött hagyva - kedvesét választja. A jelenet balról jobbra irányultságát az átlós kompozíció is hangsúlyozza: a kép bal sarkából, amelyet a felszökkenő lány testét övező szoknyaformájú drapéria kivételével gomolygó, kontúr nélküli foltok töltenek ki, a lánytest íve és a fiú kinyújtott jobb karja fokozatosan átvezet a kép jobb felső sarkához, ahol a sötétebb kék háttérből élesen válik ki a narancssárga korong, a nap-motívum - Kádár a kép leghomályosabb pontjától a legkontrasztosabbig vezeti tekintetünket.

A Kádár-képen kibomló mesészerű történetet és a festmény játékos, naiv figurafelfogását geometrikus konstruktivista idézetek egészítik ki. A három alapszínnel, vörössel, kékkel, sárgával játszó, egymást fedő mértani alakzatok feltűnnek a templom és a falusi ház ablakain, a fehér-szürke háromszögek a napkorong és a háttér különböző pontjain bukkannak fel, a Kádár Sturm-korszakbeli képein gyakran megjelenő pötty-motívum vörös és fehér körei pedig a festmény középterében jelennek meg.

A szerelmét elrabló, megszöktető lovasfigura népmesei motívuma Kádár 20-as évekbeli művein többször megjelenik. Képünkkel szoros tematikus rokonságot mutat két 1927 körüli temperafestmény, a *Leánykérés* és az *Udvarlás* című képek, de a Magyar Nemzeti Galéria Grafikai osztályán őrzött két azonos címen ismert Kádár-mű, és az 1971-es emlékkiállításon bemutatott *Szöktetés* című temperafestmény is.

Ahogy Hevesy Iván írta monográfiájában, Kádár *"felszabadult képelemekkel alkot és épít szabad képeket"*. Szabadság és rend kettősségére épül képünk, a *Leányrablás* című festmény is - naiv ábrázolásmódja, a képépítés dinamikája, egyszerre fegyelmezett és játékos dekorativitása Kádár berlini korszakának egyik legletisztultabb művévé teszi.

B.Á.

182. ►
Kádár Béla (1877-1956)

Leányrablás
Tempera, papír 34,5x50 cm
Jelezve jobbra lent: Kádár Béla
Kikiáltási ár: 2.500.000 Ft

